

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Sang og musik som en integreret del af kulturen og hverdagslivet på et plejehjem - Hvilken indvirkning på forebyggelse og minimering af udadreagerende adfærd hos personer med demens?

Ottesen, Aase Marie; Lind Pedersen, Morten ; Clemmensen, Anni Kristine

Publication date:
2022

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Ottesen, A. M., Lind Pedersen, M., & Clemmensen, A. K. (2022, apr. 25). Sang og musik som en integreret del af kulturen og hverdagslivet på et plejehjem -Hvilken indvirkning på forebyggelse og minimering af udadreagerende adfærd hos personer med demens?

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Sang og musik som en integreret del af kulturen og hverdagslivet på et plejehjem

Hvilken indvirkning på forebyggelse og minimering af udadreagerende adfærd hos personer med demens?

Om de to projekter

Hjortshøj Plejehjem har opnået positive resultater med at forebygge og minimere udadreagerende adfærd. Det er sket gennem to projekter, der har kørt på plejehjemmet over en 2-årige periode.

Projekterne er gennemført af Aarhus Kommune i samarbejde med Aalborg Universitet. De er henholdsvis:

Et projekt om forebyggelse og minimering af udadreagerende adfærd gennem målrettet brug af sang, musik og musiske elementer.

Et følgeforskningsprojekt, gennemført som aktionsforskning, hvis fokus var på samarbejde om at skabe en kultur, hvor sang og musik er en integreret del af hverdagslivet på plejehjemmet.

Projekterne har taget udgangspunkt i en personorienteret tilgang, rettet mod at bevare beboerens identitet, selvbestemmelsesret, værdighed, selvværdsfølelse og inklusion.

De positive resultater er opnået ved:

1

Bevidst og målrettet brug af sang, musik og musiske elementer som psykosocial metode, afstemt efter den enkelte beboers behov; f.eks. i vanskelige plejesituationer.

2

Øget fokus på "en-til-en" samspil, som har bevirket at kommunikationen, relationen og samværsformen med beboerne generelt er blevet forbedret.

3

Involvering af beboerne i dialogbaserede og samskabende processer med det formål at undersøge og udvikle kulturen og hverdagslivet på plejehjemmet, hvor sang og musik indgår.

4

Øget fokus på lydmiljø og faktorer i omgivelserne, der kan virke stressende eller øge velbefindende hos såvel beboere som medarbejdere.

5

Styrket samarbejde med pårørende i forbindelse med indhentning af oplysninger til musikbiografi, deltagelse i Musik borger konferencer, under Kultur- og Miljøobservationer samt i workshops om udvikling af plejehjemmets kultur og hverdagsliv.

6

Målrettet dokumentation, løbende evaluering og opfølgning af de igangsatte musiske indsatser hos den enkelte beboer i plejehjemmets elektroniske omsorgssystem CURA.

Aarhus Kommune har en overordnet vision om, at kultur, herunder særligt musik og lyd, i højere grad bliver integreret i behandling af og omsorg for borgere.

Derfor ses de igangsatte indsatser i projekterne som en vigtig afprøvning, hvor resultaterne og erfaringerne herfra forventes anvendt i en langsigtet udbredelse af indsatsen.

På Hjortshøj Plejehjem bor der 28 personer, hvoraf ca. 75 % har demens eller demenslignende symptomer og 25 % har somatiske eller psykiatriske sygdomme.

Forebyggelse og minimering af udadreagerende adfærd gennem målrettet brug af sang, musik og musiske elementer

Projektets formål har været at igangsætte og afprøve en indsats med fokus på hvordan lydmiljø, faktorer i omgivelserne og fagpersoners bevidste og målrettede brug af sang og musik som kommunikativ interventionsform i hverdagsrehabiliteringen kan være med til at forebygge og reducere udadreagerende adfærd hos personer med demens.

Projektet er finansieret af Sundhedsstyrelsen.

Projektet har taget afsæt i [Online manual om brug af sang og musik i demensrehabilitering](#).

Alle plejehjemmets medarbejdere er blevet kompetenceudviklet for at opnå en fælles basisviden, praksisnær læring, mesterlære, refleksion, implementering og forankring af musiske indsatser i praksis. I læringsprocesserne er der arbejdet med **konkrete videoeksempler fra medarbejdernes samspil med beboerne**, hvor der målrettet blev anvendt sang eller musik.

Undervisning og facilitering af læringsprocesserne er sket ved projektleder Aase Marie Ottesen i samarbejde med musikerterapeut Nina Lomholt Andersen, der blev ansat i forbindelse med projektet.

Musikerterapeutens arbejdsfelt har i dagligdagen været at facilitere og følge op på læringsprocesserne for medarbejderne, så de fik lært at bruge sang, musik og musiske elementer målrettet i deres relationer og samarbejde med beboerne.

Der har været en lokal tovholder og fire ambassadører, der har fået særlig undervisning og sparring undervejs mhp. at kunne tage ansvar for at implementere brugen af sang og musik i dagligdagen og for sparring og vejledning af kollegaer, at være rollemodel og fungere som lokale "videnspersoner" og katalysatorer ved konkrete udfordringer i hverdagen.

Beboernes musikbiografi er systematisk indhentet. Det dækker over en kortlægning af individuelle sangpræferencer, som nu er en del af daglig praksis på plejehjemmet. Beboere og pårørende introduceres hertil allerede ved indflytningssamtalen på plejehjemmet.

Der er udviklet et nyt koncept for afholdelse af **Musik-Borgerkonferencer**. Formålet er i samarbejde med pårørende og i et tværfagligt samarbejde at overveje, afdække og drøfte muligheder og måder hvorpå sang, musik og musiske elementer kan bruges målrettet og med et forebyggende sigte til beboeren, så u hensigtsmæssig adfærd minimeres og beboernes psykosociale behov imødekommes. Musik Borger Konferencerne har affødt, at der er sat konkrete musiske indsatser i værk, for den enkelte beboer.

I projektperioden er der derudover udviklet

- 🎵 Analyse- og refleksionsmateriale om målrettet brug af sang, musik og musiske elementer i dagligdagen.
- 🎵 Idekatalog med øvelser som kan anvendes til inspiration og implementering af sang og musik.
- 🎵 Introduktionsprogram til nye medarbejdere og til afløsere/vikarer om målrettet brug af sang, musik og musiske elementer.
- 🎵 Idekatalog til målrettet brug af rim og remser.

Aktionsforskningsprojekt: Samarbejde om at skabe en kultur, hvor sang og musik er en integreret del af hverdagslivet på plejehjemmet

I aktionsforskningsprojektet har beboere, pårørende, medarbejdere og forstander været involveret som medforskere i dialogbaserede og samskabende processer.

Formålet har været at undersøge og udvikle kulturen og hverdagslivet på Hjortshøj Plejehjem i samarbejde med forsker Aase Marie Ottesen.

Valg af metoder har været personafstemt, hvor der er taget udgangspunkt i deltagerens forudsætninger for at indgå i processuelle forløb. Sangskrivning er f.eks. anvendt som narrativ metode, hvor beboerne har indgået i fire workshopbaserede seancer, faciliteret af musikerterapeut i samarbejde med forsker og medarbejdere.

Projektet er finansieret af Alzheimer-forskningsfonden.

Igennem workshops har pårørende, medarbejdere, forstander og forsker samarbejdet om at lave Kultur- og Miljøobservationer på Hjortshøj Plejehjem.

Det har udmøntet sig i konkrete anbefalinger til fokusområder, der kunne arbejdes med, f.eks.:

- 🎵 "en-til-en" samspil
- 🎵 deling af solstrålehistorier
- 🎵 lydmiljøforbedringer
- 🎵 øget inddragelse som pårørende
- 🎵 måltidsværtfunktion og måltidet som samlingspunkt for sang og musiksamvær

Igennem sangskrivningsprocesserne...

blev der komponeret fire sange. Resultaterne herfra afdækkede beboernes forslag og ideer til, hvad der skal til for at sang og musik bliver en integreret del af deres hverdag.

Efterfølgende blev der afholdt idécaféer med dialog og samskabende processer, hvor beboerne arbejdede med, hvordan deres konkrete ønsker, ideer og forslag kunne udmøntes i hverdagen på plejehjemmet.

Disse processer har affødt...

at der nu på plejehjemmet er igangsat et **kor**, **ugentlige dansearrangementer** og en **musikklub**, alle med stor tilslutning.

Resultater og effekter af projekterne

Borgerperspektiv

- Forbedrede muligheder for at komme positivt igennem vanskelige plejesituationer.
- Øget livskvalitet, velbefindende og trivsel.
- Styrket fællesskabet imellem beboerne.
- Beboerne mødes på tværs, besøger hinanden og der er knyttet nye venskaber.
- At være involveret og give sine ideer og forslag til kende samt bidrage ind i beslutningsprocesser har styrket beboerens identitet, selvværdsfølelse og empowerment.

Medarbejderperspektiv

- Positive oplevelser med beboerne har en afsmittende virkning.
- Øget arbejdsglæde og trivsel.
- Positiv indvirkning på arbejdsmiljø.
- Ændring i tilgang og måde at være sammen med beboerne på
- Har fået opbygget praksiskompetencer, der kombinerer relationelle og musiske kompetencer med sundhedsfaglige, pleje- og omsorgskompetencer.
- Fælles refleksionsprocesser har bevirket øget viden og bedre forståelse vagtlagene imellem.

Pårørendeperspektiv

- Inddragelse i dialog og samskabende processer skaber større indsigt, viden og virker fremmende på samarbejdet i hverdagen.

Ledelsesmæssigt perspektiv

- Det er en investering af tid at lære, hvordan man målrettet kan bruge sang, musik og musiske elementer, men det vindes ind igen af de positive resultater, der opnås hos beboerne og igennem de faglige forbedringer, der sker hos medarbejderne og i deres arbejdsglæde.
- Styrket og forbedret samarbejde med de pårørende.
- Forbedret lyd miljø, med mere rolige omgivelser, hvilket indvirker på såvel beboernes som medarbejdernes velbefindende samt de miljømæssige forhold.
- Reduktion i antallet af magtanvendelser.
- Materiale udviklet under projektperioden, der kan anvendes fremadrettet til faglig refleksion og iværksætning af musiske indsatser, der forebygger eller minimerer udadreagerende adfærd.
- Plan udarbejdet, der sikrer fremadrettet forankring af den musiske indsats på plejehjemmet.

Kom i gang med målrettet brug af sang, musik og musiske elementer

Det er vigtigt at være opmærksom på, at man ikke behøver at kunne synge perfekt for at bruge sang og musik målrettet. Det handler om den kontakt/ den relation, der opnås med beboeren gennem sangen, om brugen af ens stemme, toneleje osv. og ofte er det at nynne meget effektivt.

Hvis du ønsker at vide mere eller komme i gang med målrettet brug af sang, musik og musiske elementer, så kan du kontakte:

Aase Marie Ottesen, projektleder og forsker, Aalborg Universitet
e-mail: aamo@ikp.aau.dk

Morten Lind Pedersen, konsulent, Sundhed og Omsorg, Aarhus Kommune
e-mail: molp@aarhus.dk

Anni Kristine Clemmensen, tovholder og viceforstander, Hjortshøj Plejehjem
e-mail: akc@aarhus.dk

Se filmen!

Der er udarbejdet en 11-minutter lang film om projekterne.

[Se den her](#) og bliv meget klogere på, hvordan projekterne har fungeret i praksis.

